

Frans Kusters

Paarse dingen

VERHALEN

2009

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

They called it Paradise, I don't know why
You call some place Paradise, kiss it goodbye

THE EAGLES

In Dreumel

voor Sven Hoekstra

Ik ging naar Dreumel om een beeldscherm te bezorgen, een loodzwaar exemplaar uit vervlogen tijden. Dat deed ik voor een collega, die zijn rijbewijs had moeten inleveren. Dat kan tegenwoordig kennelijk ook zonder dat er een rechter aan te pas komt. In Huize Sancta Anna moest ik zijn, daar woonde zijn vroegere schoonmoeder of de moeder van zijn nieuwe vriendin, dat werd me niet helemaal duidelijk. Op een uit zijn agenda gescheurd blaadje had hij getekend hoe ik na Wamel rijden moest. Maar ik kon de weg niet vinden en nergens een levende ziel te bekennen.

In een voortuintje aan de Waaldijksestraat zag ik eindelijk iemand: een lange, magere man die dansend en springend op het grind keer op keer een denkbeeldige tegenstander met een plastic zwaard doorboorde. Zijn veel te ruime, witte hemd was bebloed en hij droeg van die lieslaarzen waarvan de bovenkanten naar buiten krullen.

Toen ik hem aansprak, herkenden we elkaar. Het

was Lex Ponteneur, een jongen die ik een jaar of vijftien geleden iedere dinsdagochtend in de werkgroep had. Ik herinnerde me hem vanwege die achternaam en omdat hij mij tot twee keer toe had gevraagd of het Schellen en deuropeners-arrest tot de verplichte studiestof behoorde.

‘Starnakels mooi,’ zei hij dat ze waren geweest, zijn Nijmeegse jaren. Van een paar mensen op de faculteit had hij echt wel wat geleerd, maar de advocatuur had hij halverwege zijn stagetijd vaarwel gezegd, daar was het voornamelijk een kwestie van declareren met de grote vork, en nu hield hij zijn Hamlet bij.

Het zweet van zijn gezicht vegend legde hij uit hoe ik rijden moest, het was amper drie straten verder.

‘Maar Sancta Anna heet nu alweer een paar jaar Prins Claus,’ voegde hij daaraan toe, ‘wat er voor de kwaliteit natuurlijk niet toe doet, en die is daar heel behoorlijk, zeker nu Ansje van der Schans daar toch gebleven is, maar als u echt iets goeds wilt zien, moet u naar Slagerij Vermeulen gaan. Die zit vlak achter de hoek van de Alphensestraat, schuin tegenover de achteringang van het complex en dan tweemaal naar links.’

Dat van de kwaliteit begreep ik niet, en ik vroeg wat hij bedoelde.

Even aarzelde hij, hij keek naar zijn zwaard alsof dat hem vertellen moest of hij mij in vertrouwen kon nemen. Toen stak hij het omhoog en wees ermee in de rondte.

‘Het lijkt zo’n suffig oord, Dreumel,’ zei hij met ineens trillende stem, ‘maar wie bij Vermeulen is geweest, begrijpt waarom mensen van wereldnaam als Tarantino en Spielberg hierheen komen gereisd. In het diepste geheim, dat spreekt. Wim Wenders heeft hier laatst ook boodschappen gedaan en die kwam de dag erna opnieuw. En twee weken later nog een keer met zijn vaste crew.’

‘Je liegt het,’ zei ik maar, want iets anders schoot me niet te binnen.

In het bejaardentehuis leverde ik mijn vracht af, het was nog voor tien, daarna ging ik naar de recreatiezaal voor een kop koffie. Er werd daar aan een paar tafeltjes gekaart, er was ook een televisiehoek, maar de meeste bewoners waren in een grote kring onder leiding van misschien wel de directrice van het tehuis bijeen. Ik zat net te ver weg om te begrijpen of het een vergadering was of een soort wedstrijd waarbij de deelnemers om beurten iemand of iets moesten uitbeelden, het had van alle twee wel wat. Die directrice vond ik te bezig en van die Ansjie, in haar rolstoel, had ik eigenlijk wel wat meer verwacht, maar voor de rest had Ponteneur niets te veel beweerd; ik beleefde momenten die me de tranen in de ogen brachten.

Na enig zoeken vond ik de Alphensestraat en Slagerij Vermeulen, het liep intussen, zag ik op de torenklok, al tegen vieren.

De zaak zelf verschilt ogenschijnlijk in weinig van een echte slagerij, de rijen klapstoeltjes daargelaten. Die waren bijna allemaal bezet, maar tot mijn verbazing liet iedereen mij voorgaan.

Bleek en mager stond de dochter van Vermeulen in een gebloemde, veel te grote bikini achter de toonbank, ik wist inderhaast niets anders te bestellen dan twee schouderkarbonades, anderhalf ons Brugse beenham en een bakje filet américain.

Achter me hoorde ik goedkeurend geroezemoes en het gesis om stilte. De mensen houden me waarschijnlijk, dacht ik, voor een collega van Wim Wenders.

Terwijl de dochter met mijn bestelling bezig was, sloeg de vader op de achtergrond met veel vertoon van kracht en inzet een groot ontbeend runderstuk plat. Dat deed hij heel aannemelijk, daar niet van, en de dochter kon goed met de snijmachine overweg, maar ze overdreven allebei zo, vond ik, en dat gold nog meer voor de nadruk waarmee ze elkaar negeerden.

Op het moment dat het meisje de kassa aansloeg, zwaaide de deur van de vriescel open en in de van boven verlichte walmende ijsdampen zagen we een bediende staan, een reusachtige, kaalkoppige verschijning, naakt en rijkelijk getatoeëerd, hij hield een slapende baby op zijn arm, die hij heel onhandig de fles gaf. Toen de dochter de geldla dichtschooof, viel de deur weer in het slot. Dat had Vermeulen zoge-

naamd moeten doen, begreep ik, maar hij was net een paar seconden te laat met zijn hoge, achterwaartse trap. En toch, of misschien wel juist daarom, daverde de winkel ineens van het gejuich en applaus.

In de schemering trof ik Ponteneur even later opnieuw, ditmaal op het kerkplein, hij was nu in rok-kostuum. Hij hield zijn handen op de schouders van een meer dan twee meter lange negerin in een wijnrode strapless avondjurk die tot haar enkels reikte. Ze droeg een ronde hoed met veel namaakfruit op de rand. Hij noemde haar naam en vertelde dat ze een Canadese actrice was met een eigen wekelijkse televisieshow daar.

Ik wilde haar een hand geven, maar kennelijk onstemd over het oponthoud, keerde ze me de rug toe.

Ze stonden hier te repeteren, vertelde hij, voor een nieuwe productie, een mix van Oscar Wilde en Samuel Beckett. En van Pinter natuurlijk. Het stuk speelt in Ascot. 'Vandaar die hoed.' Maar dan niet tijdens de races, maar twee weken erna. 'Zij hebben zich vergist in de datum, maar dat beseffen ze niet. Ze begrijpen niet waar iedereen blijft, en in hun isolement zijn ze volkomen aan elkaar overgeleverd. Na de pauze krijgen ze gezelschap van een vierjarige schichtige ruïn, die zich eveneens in de datum heeft vergist, en op het laatst zijn ze volledig aan die ruïn overgeleverd. Ze willen dat hij weggaat, dat roepen ze elkaar tenminste keer op keer toe, maar diep in

hun hart willen ze steeds liever dat hij blijft. Het dier is eerst heel lief en aanhankelijk, maar halverwege het voorlaatste bedrijf draaft het plotseling zonder enige aanleiding op hoge benen weg.'

Ponteneur wilde nog meer zeggen, maar de Canadese beduidde dat het nu wel genoeg was geweest. Hij knikte gelaten, haalde uit zijn broekzak snel twee kaartjes voor de première tevoorschijn, schoof die in de zak van mijn regenjas, stompde mij vriendschappelijk op de bovenarm en legde zijn handen toen weer op haar wachtende schouderbladen, die glansden in het plotselinge licht van de straatlantaarns en zo nog volmaakter oogden dan in de schemer van daarvoor.

Eerste biecht

Het was Goede Week. In het al wazig wordende licht van de avondzon liep ik met Liesbeth naar de Groesbeekseweg. We gingen biechten, we waren al halverwege de Timorstraat. We zouden eigenlijk morgen moeten gaan, maar Liesbeth zei dat het dan veel te druk was. Voor mij was het de eerste keer, zij was al veel vaker geweest.

‘Wat moet ik zeggen?’ vroeg ik haar.

‘Je moet niets zeggen, je moet biechten.’

Liesbeth keek aldoor naar beneden, het was alsof ze op sommige stoeptegels geen voet mocht zetten.

‘Maar wat moet ik dan allemaal biechten?’

‘Je moet biechten dat je...’

Ze zweeg. Ze hield op haar manier de pas erin, ik moest mijn best doen om haar bij te houden.

‘Dat ik wat?’

‘Dat je...’

Nu bleef ze ineens staan. Ze keek me aan, alsof op mijn gezicht het woord te lezen viel dat ze zocht. Toen wist ze het weer.

‘Egocentrisch.’

Dat woord had ik nog nooit gehoord.

‘Dat moet je biechten. Dat je veel te veel egocentrisch bent geweest.’

Wat dat betekende wist ze zelf ook niet, maar vader had haar verteld dat je daarmee alle zonden in één keer had gehad.

Het leek te mooi om waar te zijn, maar toen ik het vijf minuten later in het krakende donker van de biechtstoel over mijn lippen had gekregen, werkte het wel, dat woord.

‘Hij ook al,’ hoorde ik mompelen, ‘die kindertjes van Lies en Frans toch.’ Net als Liesbeth kreeg ik één onzevader en twee weesgegroeten, en net als zij bad ik voor de zekerheid twee onzevaders en vier weesgegroeten. En na het laatste ‘amen’ waren we allebei weer even schoon vanbinnen als toen we nog in de wieg lagen.

Op het kerkplein zei Liesbeth dat we niet naar huis gingen maar naar de Van Heutzstraat. Naar oom Stijn en tante Resi. Die hadden een grammofoon en een langspeelplaat vol dieren van muziek. En oom Stijn legde dan altijd de dieren uit die je niet meteen begreep. En van tante Resi kregen we een rumboon uit de blauwe doos van Van Dungen. En daarna nog een als we wilden.

We liepen over de Groesbeekseweg. Liesbeth zong en lette niet meer op haar stappen. Omdat Liesbeth

zo blij was, was ik het ook. ‘Ivanovanovitch,’ hoorde ik haar zingen, ‘kom je uit Moskovitch, dan dansen wij de balalaika.’ Je kunt helemaal geen balalaika dansen, wist ik, want balalaika is geen dans maar een soort gitaar. Dat moet ze om te beginnen de volgende keer in ieder geval dus ook biechten, dat ze dat gezongen had. De zon zag ik niet meer, maar toch scheen die nog hoog in de toppen van de bomen. Het was avond, maar alles was ineens zo stil dat het nog heel vroeg in de ochtend leek. Je hoorde alleen de vogels. Biechten moest je je hele leven, iedere maand, en zeker altijd voor Pasen, dacht ik, dat is nu eenmaal zo, maar oom Stijn en tante Resi hoeven eigenlijk nooit. Ze gaan natuurlijk wel, maar ze hoeven niet. Omdat ze niet egocentrisch zijn.

Liesbeth belde aan. Boven aan de trap stond een man in een lichtblauwe badjas met gele strepen, het touw nog in zijn hand. Ik dacht, het is de buurman van beneden, die hebben daar natuurlijk nog geen bad. Liesbeth zei dat we in de buurt waren, omdat we hadden gebiecht. En ze noemde onze achternaam en ook de achternaam van oom Stijn.

‘Jammer voor jullie,’ schreeuwde de man, alsof wij doof waren, ‘maar die woont hier niet meer.’

Ik wilde de trap op, maar Liesbeth hield mij tegen.

Op dat moment hoorde ik tante Resi zeggen dat wij wel naar boven mochten. Ze zei het heel zacht, alsof ze ziek op de blauwe bank onder het raam lag,

maar de man deed of hij niets had gehoord en riep dat we de voordeur bij het sluiten moesten optillen, omdat die van onderen klemde.

Weer liepen we over de Groesbeekseweg. De auto's reden nu met lichten en ook de lantaarns brandden al. De vogels waren stil. Liesbeth had de stem ook gehoord, zei ze, maar die was niet van tante Resi, dat wist ze zeker, zei ze. En ik moest me niet van alles en nog wat in het hoofd halen. Volgens haar was het de stem van de vrouw van de man in de badjas geweest. Waarschijnlijk waren ze daar om op het huis te passen.

De volgende dag vertelde vader ons 's middags aan tafel dat oom Stijn al sinds januari voor de zaak in Scandinavië zat en dat tante Resi nu tijdelijk bij haar broer in Zeist woonde, omdat zij op de trap naar het vliegtuig ineens duizelig was geworden en geen stap verder omhoog meer had gedurfd.

‘En is tante Resi dan nog steeds ziek?’ vroeg ik.

Over die vraag moest vader even nadenken.

‘Nee,’ zei hij toen, ‘vliegangst mag je geen ziekte noemen. Een heleboel mensen zijn bang om te vliegen. Vliegangst is eigenlijk niets anders dan hoogtevrees.’

Dat ze een broer had, tante Resi, hoorde ik toen voor het eerst.